

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik ve Yükseköğretim Kurumlarının Arşiv Mevzuatının Değerlendirilmesi

Regulation on the Archival Services of the State and Evaluation of Archival Legislation of Higher Education Institutions

Turgay Kır¹ , Bahadır Kır²

¹Avukat-Döner Sermaye İşletmesi Müdürü V., Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Sivas, Türkiye

²Genel Sekreter Yardımcısı-Hukuk Müşaviri V., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, Türkiye

ORCID: T.K. 0000-0003-0132-814X;
B.K. 0000-0003-2140-8737

Sorumlu Yazar/Corresponding author:

Turgay Kır,

Döner Sermaye İşletmesi Müdürü V., Sivas Bilim ve

Teknoloji Üniversitesi, Sivas, Türkiye

E-mail: turgaykir@windowslive.com

Başvuru/Submitted: 23.09.2022

Revizyon Talebi/Revision Requested: 24.11.2022

Son Revizyon Talebi/Last Revision Received:

26.11.2022

Kabul/Accepted: 22.12.2022

Published Online: 30.12.2022

Atf/Citation: Kır, T., & Kır, B. (2022). Devlet arşiv hizmetleri hakkında yönetmelik ve yükseköğretim kurumlarının arşiv mevzuatının değerlendirilmesi. *Bilgi ve Belge Araştırmaları Dergisi*, 18, 1–32. <http://doi.org/10.26650/bba.2022.18.1179469>

Öz

Cumhuriyetin ilanından sonra çıkarılan arşiv hizmetleri ile ilgili ilk yasal düzenleme 1934 tarihli Kararname'dir. 1934 tarihli Kararname sonrasında arşiv hizmetleriyle ilgili birçok yasal düzenleme yürürlüğe girmiştir. 2019 yılında ise Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik yayımlanarak uygulamaya konulmuştur. Yükseköğretim kurumları Yönetmelik'in yükümlülerinden biridir. İlgili Yönetmelik'in 33. maddesi çerçevesinde yükseköğretim kurumlarının 6 ay içerisinde kendi arşiv yönergelerini hazırlamaları ve eski yönetmeliğe dayanarak çıkarmış oldukları yönetmelik ve yönergelerini yürürlükten kaldırmaları gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, 2019 yılında yayımlanarak yürürlüğe giren Yönetmelik'in yükümlülerinden biri olan yükseköğretim kurumlarının ilgili Yönetmelik'e göre arşiv mevzuatını düzenleyip düzenlemediklerini, düzenlemiş iseler nasıl düzenlediklerini ele alarak değerlendirmektir. Çalışmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada; Mevzuat Bilgi Sistemi (MBS), Kamu Mevzuat Sistemi (KMS), Resmî Gazete İnternet Sitesi, yükseköğretim kurumlarının kendi internet sitelerinde yer alan arşiv mevzuatına ilişkin dokümanlar ve alanyazında yer alan dokümanlar kullanılmıştır. Verilerin analizi betimsel analiz yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının (YÖK) internet sitesinde "Üniversiteler" sekmesi altında yer verilen 208 yükseköğretim kurumunun arşiv mevzuatına; MBS, KMS, Resmî Gazete İnternet Sitesi ve yükseköğretim kurumlarının kendi internet sitelerinde yapılan taramalar ile ulaşılmış ve ulaşılan arşiv mevzuatı değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme neticesinde 35 yükseköğretim kurumunun ilgili Yönetmelik'in 33. maddesi doğrultusunda hareket etmedikleri veya mevzuatlarını doğru bir şekilde hazırlamadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Arşiv, Arşiv belgesi, Arşivlik belge, Yükseköğretim kurumları, Arşiv mevzuatı

ABSTRACT

The Decree dated 1934 was the first legal regulation regarding archival services issued after the declaration of the Republic. Following the Decree dated 1934, many legal regulations regarding archival services have been initiated. The Regulation on the Archival Services of the State was published and put into force in 2019. One of the obligations of this Regulation relates to higher education institutions. These institutions are supposed to prepare their own archive directives within six months under the scope of Article 33 of the related Regulation and to abolish the regulations and directives they have issued based on the repealed regulation. This research aims to evaluate whether the higher education institutions, one of the obligations of the Regulation published and put into force in 2019, regulate the archival legislation according to the related Regulation, and if so, how they regulate it. A case study method was used in this study. Legislation Information System (LIS), Public Legislation System (PLS), Official Gazette Internet Site, documents related to archival legislation in the websites of higher education

institutions, and documents in the literature were used in the research. The analysis of the data was carried out through the descriptive analysis method. The archival legislation of 208 higher education institutions, included under the “Universities” tab on the website of the Council of Higher Education (CHE), LIS, PLS, Official Gazette Internet Site, and higher education institutions' own websites, were accessed and the obtained archival legislation was evaluated. As a result of the evaluation, it was seen that 35 higher education institutions did not act in accordance with Article 33 of the relevant Regulation or did not prepare their legislation correctly.

Keywords: Archive, Records (archives), Archival document, Higher education institutions, Archival legislation

EXTENDED ABSTRACT

The Decree dated 1934 was the first legal regulation regarding archival services issued after the declaration of the Republic. After the Decree dated 1934 was issued, many laws, decree-law, and directives related to archival services were published were initiated after Parliamentary discussion. The Regulation on Archival Services of the State was issued and put into force in 2019. One of the obligations of the related Regulation came from higher education institutions. According to Article 33 of the Regulation, higher education institutions were supposed to prepare their own archival instructions within six months and abolish the regulations and directives they have issued based on the repealed regulation. This research aims to evaluate whether the higher education institutions, one of the obligees of the Regulation on Archival Services of the State published and put into force in 2019, regulate the archival legislation according to the relevant Regulation, and if so, how they regulate it. One of the qualitative research designs, the case study method, was used in the study. In the research, the Legislation Information System (LIS), Public Legislation System (PLS), Official Gazette Internet Site, documents related to archival legislation in higher education institutions' own websites, and documents in the literature were used. The analysis of the data was carried out through the descriptive analysis method. In the research, the archive legislation of 208 higher education institutions included under the “Universities” tab on the website of the Council of Higher Education (YÖK), Legislation Information System, Public Legislation System, Official Gazette Internet Site, and higher education institutions' own websites were accessed and the obtained archival legislation was evaluated. As a result of the evaluation, the following has been observed;

- 15 higher education institutions (Bolu Abant İzzet Baysal University, Aydın Adnan Menderes University, Akdeniz University, Manisa Celal Bayar University, Çanakkale Onsekiz Mart University, Dicle University, Gaziantep University, Hacettepe University, Harran University, Istanbul Technical University, Kırıkkale University, Kocaeli University), Trakya University, Van Yüzüncü Yıl University and Yeditepe University) did not act in accordance with Article 33 of the Regulation on Archival Services of State and did not repeal the Regulations that they should have abolished,
- 1 higher education institution (Çanakkale Onsekiz Mart University) did not abolish the Regulation which should have been repealed, and the regulation was published twice in the Public Legislation System,

- 6 higher education institutions (Atılım University, Balıkesir University, Işık University, Karadeniz University, Karadeniz Technical University, Mimar Sinan Fine Arts University, Sakarya University) abolished the regulations by acting in accordance with Article 33 of the Regulation on Archival Services of the State,
- 1 higher education institution (Altınbaş University) repealed its regulation by acting in accordance with Article 33 of the Regulation on Archive Services of the State,
- 15 higher education institutions (Anadolu University, Eurasia University, Bartın University, Beykent University, Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Kırıkkale University, Kilis 7 Aralık University, Marmara University, Istanbul Ayyansaray University, Istanbul Yeni Yüzyıl University, Ondokuz Mayıs University, Sinop University, Üsküdar University, Van Yüzüncü Yıl University, Yozgat Bozok University) did not act in accordance with Article 33 of the Regulation on Archival Services and did not repeal the Directives that they should have abolished,
- 20 higher education institutions (Bilecik Şeyh Edebali University, Altınbaş University, Atılım University, Bahçeşehir University, Fenerbahçe University, Haliç University, Iğdır University, Karadeniz Technical University, Istanbul Galata University, Istanbul Medipol University, Istanbul Rumeli University, Istanbul Health and Technology University, Istanbul Commerce University, Izmir Concept Vocational School, Izmir Tınaztepe University, Kayseri University, Konya Food and Agriculture University, Maltepe University, Mimar Sinan Fine Arts University, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University) made legal regulations as regards archival services with names such as directives, procedures and principles, and guides,
- 6 higher education institutions (Altınbaş University, Bahçeşehir University, Fenerbahçe University, Istanbul Rumeli University, Istanbul Health and Technology University, Konya Food and Agriculture University) included the abrogated legislation in the basis or legal basis of their legislation,

When the findings obtained in the study are collectively evaluated, the fact that higher education institutions within the scope of the Regulation on Archival Services of the State do not face sanctions as a result of not complying with their obligations unfortunately shows that the archives are left to the initiative of the obliged parties. After the inspections carried out by the General Directorate of State Archives between 1990-1993 and within thirty years over the observed results, the following are observed:

- The current legislation is inadequate,
- The existing provisions are not applied correctly,

- Those who prepare the archival legislation of the institution do not have dominion over the issue and/or do not give the necessary importance to the issue,
- The institutions ignore the archives and do not pay the required attention,
- Archives are either destroyed or left to perish in unsuitable places/conditions as a result of the fact that criminal sanctions are not included in the legislation.

With the amendment to be made in the Regulation on Archival Services of the State, the following policy recommendations could be presented: imposing a penal sanction on those who do not comply with their obligations, regular inspections by the Presidency of State Archives and increasing the frequency of inspections, regular trainings on archival services by the State Archives Presidency, and clear identification of the units and persons responsible for archives in institutions.

In the literature review, no study was found in which the archival legislation of institutions and organizations was evaluated. As such, this study will be the first in literature in this context.

GİRİŞ

Birçok ülkede var olmayan arşiv zenginliğine sahip ülkemizde arşiv konusuna ne yazık ki gereken önem verilmemektedir. Bu konuda yaşanılmış acı olaylar belli aralıklarla tekrarlanıp durmaktadır. 1931 yılında, asla affedilmesi ve unutulması mümkün olmayan bir gaflet neticesi, İstanbul Defterdarlığı Maliye Arşivi'nde bulunan askerî, malî, ticarî, siyasî, hukukî, edebî, sanayi, denizcilik ve bilim tarihimize ait evrakın bir kısmı, Osmanlı dönemi arşiv malzemesi, millî hâfizamızın bir bölümü, Bulgaristan'a okkası üç kuruş on paraya hurda kâğıt olarak satılmıştır¹ (Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, 1994, s. xiii). Anadolu Selçuklu Devleti'ne başkentlik, Osmanlı Devleti'ne ise eyalet merkezliği yaptığı için Türkiye'nin en zengin arşivine sahip olması gereken Konya, 1987 yılında 76 kamyon ile arşivini Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları A.Ş.'ye (SEKA) göndererek imha etmiştir. Benzer bir olay da Trabzon'da yaşanmıştır. I. Dünya Savaşı sırasında Trabzon'un Rus işgali tehlikesi karşısında dönemin valisi tarafından il dışına çıkartılarak korunan ve tehlike ortadan kalkınca geri getirilen ildeki bütün arşiv malzemesi (Trabzon Vilayet Arşivi), 1982 yılında imha edilmiştir (Küçükdağ, 1998, s. 228-229). Basın Yayın Genel Müdürlüğü Arşivi, CHP Grup Toplantı Tutanakları, Adalet Partisi Arşivi, İETT Arşivi de 1980 sonrası SEKA'da imha edilmiştir (Yıldız, 2006a, s. 21). 2009 yılında ise Bayındırlık ve İskân Bakanlığının Doğu Anadolu'daki birimlerinden yüklenen onbinlerce iskân belgesi SEKA'da imha edilmiştir (Bardakçı, 2010). Yukarıda verilen örnekler ülkemiz arşivlerinde kasıtlı ve kasıtsız şekilde yaşanan olumsuzluklardan sadece birkaçını ifade etmektedir. Bu ve benzeri meydana gelen olaylar millî hafızamız olan arşivlere sahip çık(a)madığımızın göstergesidir.

Cumhuriyetin ilanından sonra arşiv hizmetleriyle ilgili olarak ilk yasal düzenleme 1934 tarihli Resmî Evrak ve Defterlerden Lüzumsuz Olanlarının Ne Suretle Yok Edileceğine Dair Kararname ile yapılmıştır. Söz konusu Kararname'yi birçok yasal düzenleme takip etmiş olup son olarak 2019 yılında Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik'in yükümlülerinden biri de yükseköğretim kurumlarıdır. İlgili Yönetmelik'in 33. maddesi çerçevesinde yükseköğretim kurumlarının 6 ay içerisinde kendi arşiv yönergelerini hazırlamaları ve eski yönetmeliğe dayanarak çıkarmış oldukları yönetmelik ve yönergelerini yürürlükten kaldırmaları gerekmektedir.² Çalışmada YÖK'ün

1 Tarihi evrakımız vagonlarla Bulgaristan'a gönderilirken bu durumu Son Posta Gazetesi yazarı İbrahim Hakkı Konyalı tespit etmiştir. Kendisi ilgili makamlara müracaat ederek bu işlemin durdurulması için çalışmış ancak başarılı olamamıştır. Daha sonra Muallim Cevdet İnançalp olayın takipçisi olmuş; evrak satışının incelenerek yapılan usulsüzlüğe son verilmesini istemiştir. Dönemin Başbakan'ı İsmet İnönü'ye yazmış olduğu mektubun cevabını 1 ay sonra alan Muallim Cevdet'in girişimleri sayesinde evrak satışı durdurulmuştur (Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, 1993; Büyükoçkun, 1997, s. 203-211; Günaydın, 2016, s. 195-220; Anameriç ve Rukancı, 2008, s. 111).

2 18 Ekim 2019 tarihli ve 30922 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik öncesi yürürlükte olan 16 Mayıs 1988 tarihli ve 19818 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 45. maddesi ile de 6 aylık bir süre öngörülmüştür. Yönetmelik'e tabi mükelleflerin arşiv hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek, tasnif usul ve esaslarını

internet sitesinde “Üniversiteler” sekmesi altında yer verilen 208 yükseköğretim kurumundan; yönetmelik, yönerge, usul ve esas, kılavuz, genelge, prosedür adı altında arşiv hizmetlerine yönelik olarak bir düzenlemeye giden yükseköğretim kurumlarının arşiv mevzuatı ele alınarak değerlendirilmiştir.

1. Arşiv Teriminin Tanımı

Türk Dil Kurumu (TDK) Türkçe Sözlük'te ve Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Sosyal Bilimler Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü'nde; “*Belgelik*” (TDK, 2011, s. 157; TÜBA, 2011, s. 70), Arşivcilik Terimleri Sözlüğü'nde; “(1) *Arşivlik değeri nedeniyle, yaratılmalarından sorumlu kişilerce, kendi kullanımları için, bunların işlevsel haleflerince veya arşivler tarafından, elenerek veya elenmeden saklanan, güncel olmayan evraklar. (2) Arşivlerin çoğaltımı, koruması ve yaygınlaştırmasıyla yükümlü kuruluş. Arşiv hizmeti veya arşiv kurumu da denir. (3) Arşivlerin korunduğu ve kullanıma sunulduğu bina ya da bina bölümü. Arşiv deposu da denir. (4) Arşivlerin parçalarını oluşturan unsurlardan herbiri. Arşiv belgesi de denir.*” (Arşivcilik terimleri sözlüğü, 1995, s. 5) şeklinde olmak üzere geniş bir biçimde tanımlanan arşiv terimi Belge Yönetimi ve Arşiv Terimleri Sözlüğü'nde ise; “*Özel ve/veya tüzel kişiler tarafından üretilen veya alınan, arşivsel değere sahip belgeleri belirli standartlar dahilinde seçme, koruma ve kullanıma sunmaktan sorumlu kurum ve bunların saklandığı yer. Ayrıca bu terim, çoğunlukla arşivsel değere sahip belgeleri ifade etmek içinde kullanılmaktadır.*” (Karakaş, Rukancı ve Anameriç, 2009, s. 4) şeklinde tanımlanmaktadır.

Arşiv terimi farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin tasnifini yeniden düzenlemek üzere 1936 yılında Macaristan'dan getirtilen Türk tarihçisi ve aynı zamanda arşiv uzmanı olan Dr. Lajos Fekete arşiv terimini; “*Tabii veya hukuki bir şahsiyetin, resmi muamelelerinden hasıl olan ve yanında bulundurması icab eden yazılmış, resmedilmiş veya tabedilmiş evrakın tekmididir.*” (Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, 1994, s. vii-viii; Binark, 1980, s. 4) şeklinde, Aren arşiv terimini; “*Bir devletin, bir şehrin veya bir şahsın geçmişine ait belgelerin topluluğudur.*” (Aren, 1976, s. 13) şeklinde, Delmas arşiv terimini; “*Niteliği ne olursa olsun, bir kişi, idari grup veya birleşik mevcudiyetin yaptığı iş ve faaliyetleri sonucu otomatik ve organik olarak toplanan bütün dokümanlardır.*” (Delmas, 1991, s. 1) şeklinde tanımlarken, 1962 yılında Madrid'de toplanan VII. Milletlerarası Arşiv Yuvarlak Masa Konferansı'nda yapılan ve konferansa katılan ülkelerce benimsenen ortak arşiv tanımı ise; “*a – Müesseselerin veya gerçek veya tüzel kişilerin faaliyetleri neticesi teşekkül eden ve bir maksatla muhafaza edilen dokümantasyon; b – Bu dokümantasyona bakan müessese; c – Bunları barındıran yerler.*” (Başbakanlık, 1962, s. 4) şeklindedir.

göstermek üzere, Başbakanlığın uygun görüşünü almak suretiyle 6 ay içerisinde kendi arşiv yönetmeliklerini yayımlamaları ve kendi yönetmelikleri yürürlüğe girinceye kadar mevcut yönetmeliklerinin uygulanmaya devam olunacağı hüküm altına alınmıştır.

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde arşiv; "Kamu kurum ve kuruluşlarında yapılan iş ve işlemler, haberleşmeler ile gerçek veya tüzel kişilerin gördükleri hizmetler neticesinde oluşan belgelerin barındırıldığı yerleri," (Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik, 2019) şeklinde tanımlanırken arşivin; "Tabi olunan mevzuat hükümlerine, meslekî ilke ve standartlara uygun biçimde sahip olduğu arşiv değeri taşıyan belgeleri koruma ve hizmete sunma sorumluluğunu yerine getiren türü ve görev kapsamına göre çeşitli ölçeklerde oluşturulmuş bilgi-belge merkezidir." (Rukancı, Anameriç ve Başar, 2021, s. 2) şeklinde geniş bir tanımda bulunmaktadır.

2. Belge, Arşiv Belgesi, Arşivlik Belge ve Saklanması Gerek Görülme Belge

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in "Amaç" başlıklı 1. maddesinde arşiv terimi yerine belge, arşiv belgesi ve arşivlik belge terimlerine değinilmiş olması hasebiyle; belge, arşiv belgesi, arşivlik belge ve saklanması gerek görülme belge terimlerinin de sırasıyla tanımlarının yapılması gerekli görülmüştür.

TDK Türkçe Sözlük'te; "Bir gerçeğe tanıklık eden yazı, fotoğraf, resim, film vb., vesika, doküman" (TDK, 2011, s. 299), TÜBA Sosyal Bilimler Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü'nde; "Bir kişi ya da kuruluşça üretilen, gelecekte kültürel, yönetsel ya da hukuksal nedenlerden dolayı kullanılabilir ve dolayısıyla kanıt niteliği de taşıyabilecek her türden kaydedilmiş bilgi" (TÜBA, 2011, s. 138), Belge Yönetimi ve Arşiv Terimleri Sözlüğü'nde ise; "Bir şahıs, kurum ya da kuruluş tarafından üretilen ya da kuruluşa gelen, fiziksel yapısı ya da özelliği ne olursa olsun, gelecekte kültürel, idari ve hukuki nedenlerden dolayı kullanılabilir ve dolayısıyla kanıt niteliği de taşıyabilecek her türden kaydedilmiş bilgi" (Karakaş, Rukancı ve Anameriç, 2009, s. 8), şeklinde tanımlanan belge terimi Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (2018) "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde; "Gerçek ve tüzel kişilerin iş ve işlemleri neticesinde oluşturulan, bilgi içeren, yazılmış, çizilmiş, resmedilmiş, görüntülü, sesli veya elektronik kaydı," şeklinde, Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in (2019) "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde ise; "Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin iş ve işlemleri neticesinde oluşan, üretim biçimleri ve donanım ortamları ne şekilde olursa olsun bir bilgiyi içeren yazılmış, çizilmiş, resmedilmiş, görüntülü, sesli veya elektronik kaydı," şeklinde tanımlanmıştır.

Binark'ın; "İlmî, resmî ve pratik gayelere yarayabilecek ve doğru bilgi ihtiva eden, bölünmez en küçük arşiv birimidir. Bir arşiv belgesi, bir veya birkaç yaprak, herhangi bir defter veya cilt, bir plâk, bir film de olabilir." (Binark, 1980, s. 7) şeklinde tanımladığı arşiv belgesi terimi Arşivcilik Terimleri Sözlüğü'nde; "Arşivlerin parçalarını oluşturan unsurlardan herbiri" (Arşivcilik terimleri sözlüğü, 1995, s. 5), Belge Yönetimi ve Arşiv Terimleri Sözlüğü'nde; "İdari ve/veya entelektüel kullanımı nedeniyle saklanıp düzenlenen arşivsel değere sahip

belge” (Karakaş, Rukancı ve Anameriç, 2009, s. 4), Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin “*Tanımlar*” başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; “*Son işlem tarihi üzerinden yirmi yıl geçmiş veya üzerinden on beş yıl geçtikten sonra kesin sonuca bağlanmış olup da işlevi bulunmayan, varsa tâbi olduğu mevzuattaki saklama sürelerini tamamlaması nedeniyle Devlet Arşivleri Başkanlığına devredilmesi gereken belgeyi,*” (Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018), Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in “*Tanımlar*” başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde ise; “*Son işlem tarihi üzerinden yirmi yıl geçmiş veya on beş yıl geçtikten sonra kesin sonuca bağlanmış bulunan ve günlük iş akışı içinde işlevi bulunmayan, varsa tâbi olduğu diğer mevzuatlar ile saklama planlarındaki saklama sürelerini tamamlayan, üretim biçimleri, donanım ortamları ne şekilde olursa olsun geleceğe, tarihi, siyasi, sosyal, kültürel, hukuki, idari, askeri, iktisadi, dini, ilmi, edebi, estetik, biyografik, jeneolojik ve teknik herhangi bir değer olarak intikal etmesi gereken ve bir bilgiyi içeren yazılmış, çizilmiş, resmedilmiş, görüntülü, sesli veya elektronik ortamlarda üretilmiş belgeyi,*” (Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik, 2019) şeklinde tanımlanmaktadır.

Kısaca potansiyel arşiv belgesi (Rukancı, Anameriç ve Başar, 2021, s. 4) şeklinde de tanımlanan arşivlik belge terimi, Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin “*Tanımlar*” başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde; “*Süre bakımından arşiv belgesi vasfını kazanmayan veya bu süreyi doldurmasına rağmen güncelliğini kaybetmeyen, hizmetin yürütülmesi açısından işlevi olan, birim veya merkezi arşivde saklanan belgeyi,*” (Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018) şeklinde, Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in “*Tanımlar*” başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde ise; “*Süre bakımından arşiv belgesi vasfını kazanmayan veya bu süreyi doldurmasına rağmen güncelliğini kaybetmeyen, hizmetin yürütülmesi açısından işlevi olan belgeyi,*” (Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik, 2019) şeklinde tanımlanmıştır.

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in “*Tanımlar*” başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (s) bendinde saklanmasına gerek görülmemen belge; “*Cari işlemleri devresinde bir değere sahip olduğu halde, ileride kullanılmasına gerek görülmemen, arşiv belgesi ile arşivlik belge dışında kalan, hukuki kıymetini ve bir delil olma vasfını kaybetmiş belgeyi,*” (Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik, 2019) şeklinde tanımlanmıştır.

3. Arşivin Önem ve Değeri

Geçmiş ile bugün ve gelecek arasında irtibat kurmak gibi hayatî bir görev üstlenen arşiv, insanın sahip olduğu şuurulu hafızasının temeli, hiç şüphesiz bir milletin en değerli hâzinesi, kimlik belgesi, hatıratı, ülkenin tapu senedi ve devlet varlığının hafızası hüviyetindedir (Binark, 1980, s. 11; Binark, 1989, s. 27; Delmas, 1991, s. 1; Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993, s. vii; Keskin, 2014, s. 30-40).

Arşivin önem ve değeri, alan ile ilgili literatürde ana hatlarıyla şu şekilde belirtilmektedir:

1. Milli hafıza olan tarihin temel dayanağıdır (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı, 1978, s. x).
2. Devlet hâkimiyetinin bir parçasıdır (Delmas, 1991, s. 1).
3. İnsanın sürekliliğinin ve dünyadaki yaşama şartları içerisindeki değişikliklere uyumunun kanıtıdır (Delmas, 1991, s. 16).
4. Devletin ve kişilerin haklarını ve milletlerarası ilişkileri belgeler ve korur.
5. Bir konuyu aydınlatmaya, düzenlemeye ve tesbite yarar.
6. Ait olduğu devrin örf ve âdetlerini, sosyal yapısını, kurumlarını ve bunlar arasındaki ilişkileri ortaya koyar. Bu özellikleri sebebiyle de, her türlü bilimsel araştırmalara imkân sağlar.
7. Tarih öğretiminde birinci el kaynak kullanımının merkezindedir (Tokdemir ve Akkoç, 2021, s. 5).
8. Bilgi ve düşünce alışverişi sağlar (Binark, 1994, s. 109).
9. Milli kalkınmada önemli bir rol oynar (Wilfred, 1972, s. 158).
10. Milli birliğin gelişmesine yardımcı olur (Wilfred, 1972, s. 159).

Arşiv konusuna büyük bir önem ve değer veren gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler geçmiş ile yaşanan çağ arasında köprü vazifesi gören arşivlerin, devletin en kıymetli hâzinesi, devlet varlığının ve idarenin hâfızası olduğuna inanmakta ve ülke ve millet geleceğinin teminatı olarak görmektedirler. Hiç şüphesiz ki arşiv ülkemiz ve milletimiz için de büyük bir önem ve değer taşımaktadır (Binark, 1980, s. 11; Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993, s. VII; Halaçoğlu, 1998, s. 7).

Bir ülkede arşiv ve arşivler yok ise bu durum ortada bir devletinde var olmadığının göstergesidir (Binark, 1980, s. 11). Bu konuda verilebilecek en üzücü örneklerden ilki 1 Mart 1992-14 Aralık 1995 tarihleri arasında yaşanan Bosna Savaşı'nda, Sırp topçusunun Bosna-Hersek'in başkenti Saraybosna'da ilk olarak arşiv depolarını yok etmesi olmuştur ki, bu durumu Prof. Dr. Fehim Nametak; "*Tarihimiz yok oldu.*" diyerek dile getirmiştir (Bosna Savaşı, 2022; Özkul, 2000a, s. 9). Arşiv-devlet ilişkisinde verilebilecek çarpıcı ikinci örnek ise 1998-1999 Kosova Savaşı'nda Sırpların arşiv belgelerini taşımaları olmuştur ki dönemin Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü İsa Özkul bu durumun sonuçlarını; "*Ne mi vardı orada; orada Kosova'nın fethinden itibaren Osmanlı idaresi tarafından tutulan arşiv belgeleri, Tito'nun*

yapmış olduğu reformlarla ilgili, toprak reformuyla ilgili belgeler, son nüfusla ilgili kayıt defterleri, tapu defterleri, bunların hepsi gitmiş. Ayrıca, disiplinsizliğin, devletin olmayışının ve arşivin olmayışının sonucunu orada gördüm. Hiçbir insanın kimliği yok, pasaportu yok, arabasının plakası yok, evinin tapusu yok. Hiçbirisini isbat edemiyorlar.” şeklinde ifade etmektedir (Kosova Savaşı, 2022; Özkul, 2000a, s. 9). Arşivlerdeki malzemelerin bir bölümü idareyi ilgilendirirken diğer bir bölümü ise toplum yararına ve bilimsel her türlü araştırma ve incelemelere ilk elden kaynak olma özelliğine sahiptir. Bundan ötürü, bir devletin ve milletin tarihi, devlet ve millet hayatının öz çizgileri demek olan arşivlerdedir (Binark, 1980, s. 11-12).

4. Osmanlı İmparatorluğu’ndan Günümüze Türkiye’de Arşiv Anlayışı

Osmanlı Devleti’nde, kuruluştan itibaren bir arşiv fikrinin varlığı; kayıtların defter şeklinde tanzimi ile ilgili emirlerden, günümüze ulaşan belgelerin tanzim ediliş tarzından ve çok dikkatli ve özenli bir şekilde korunmuş olmalarından anlaşılmaktadır.

Kese, torba ve sandıklarda muhafaza edilen arşivlik malzeme, ilk dönemde devlet gelirleri, altın, gümüş akçeler ve değerli eşyalar ile birlikte saklanmış, divan defterleri ve battallarının nereye konulacağı ve muhafazası için zaman zaman emirler verilmiştir. 1774-1789 yılları arasında başlayan ıslahat hareketleri, arşivcilik alanında da kendisini göstermiş, devlet kayıtlarının korunması ve önemi konusunda, bir bakıma günümüz arşivciliğine de kılavuzluk eden düzenlemeler gerçekleştirilmiştir (Özkul, 2000b, s. 26-27).

Evrakın korunması ve modern bir şekilde tanzimi çalışmaları 1845 yılına rastlar ki 1845 yılında dönemin Maliye Nazırı Enderun’daki tarihî vesika ve defterleri düzenlemeye çalışır. Tam anlamıyla modern arşivcilik ise 1846 yılında Hazine-i Evrak Nezareti’nin kurulmasıyla başlar ve bugünkü Devlet Arşivleri Başkanlığının çekirdeğini oluşturur. Aynı yıl modern bir arşiv binasının inşasına başlanılmış ve 1849 yılında ilk modern Hazine-i Evrak binasının inşaatı tamamlanmıştır. Nezaretin başına Türkiye’de modern arşivciliğin mimarı kabul edilebilecek olan Es-Seyyid Hasan Muhsin Efendi atanır. Hasan Muhsin Efendi, 1849 yılında Hazine-i Evrak Nizamnâmesi’ni yayınlarak Türk arşivciliğini belli bir düzen altına alır (Devlet Arşivleri Başkanlığı, b.t.; Özkul, 2000b, s. 28-29).

Hazine-i Evrak, Osmanlı Devleti’nin sona ermesinden sonra ve Cumhuriyet’in ilânından önce “Mahzen-i Evrak Mümeyyizliği” adı ile yeniden teşkilâtlandırılmış; 1923, 1927, 1929, 1933, 1937, 1943 ve 1954 yıllarında yapılan değişikliklerle ya adı ya da bağlı olduğu yer değişen Hazine-i Evrak 1982 yılında yapılan düzenleme ile Başbakanlık Teşkilâtı içerisinde Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı adını almıştır. 1976 yılında ise Başbakanlık Müsteşarlığına bağlı Ankara’da Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı kurulmuştur³ ki bu dairenin görevi, 3473

3 Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, Başbakanlık Müsteşarlığının 12/10/1976 tarihli ve 388.2/09796 sayılı onayı ile kurulmuştur. Bu düzenleme ile Arşiv Teşkilatı, Başbakanlık Teşkilatı içerisinde Arşiv Genel Müdürlüğü ve Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı olmak üzere iki müstakil birim şeklinde temsil edilmeye başlanmıştır (Yıldız, 2006b, s. 22).

sayılı Kanun'a (1988) tabi kurum ve kuruluşlarda teşekkül eden, Millî Mücadele, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ve Cumhuriyet dönemlerine ait arşiv malzemesini tespit etmek, arşiv disiplini esaslarına göre tanzim edip devletin ve bilim insanlarının hizmetine sunmak ve denetlemektir. 3056 sayılı Kanun (1984) ile Cumhuriyet Arşivi, Osmanlı Arşivi ve Dokümantasyon Daire Başkanlıklarını kapsayan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kurulmuş, 703 sayılı *Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname* (2018) ile kapatılan Genel Müdürlük Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Devlet Arşivleri Başkanlığı adı ile yeniden kurulmuştur (Devlet Arşivleri Başkanlığı, b.t.).

5. Arşiv İle İlgili Mevzuat Çalışmaları

Literatür incelendiğinde, Türkiye'de şimdiye kadar arşiv mevzuatı çalışmaları, arşiv mevzuatının durumu, değerlendirilmesi ve temel karakteristiği hakkında ulusal ve kurumsal düzeyde bazı araştırmaların yapıldığı görülmektedir (Aldan, 1976, s. 41-56; Aldan, 1977a; Aldan, 1977b; Binark, 1980, s. 228-235; Ar, 1982; Çiçek, 2012; Keskin, 2012; Keskin, 2013; Keskin, 2016). Bu araştırmalar mevzuat çalışmalarının bir kısmının yürürlüğe girdiğini, diğer bir kısmının da tasarı ve taslak aşamalarında kaldığını göstermektedir. Bu mevzuat çalışmalarının bir kısmı Türkiye'nin kamu kurum ve kuruluşlarının arşiv çalışmalarını ilgilendirmektedir. Kamu kurum ve kuruluşları düzeyinde yürürlüğe giren mevzuat çalışmalarından bir kısmı yükseköğretim kurumları hakkında çıkartılan mevzuattır. Yükseköğretim kurumlarında arşiv hizmetleri ile ilgili olarak Türkiye'de bugüne kadar tespit edebildiğimiz yapılmış olan mevzuat çalışmalarına Tablo 1'de yer verilmiş olup bunların haricinde Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne değişik tarihlerde kurum ve kuruluşlara gönderilen genelge ve tamimler de bulunmaktadır.

Tablo 1: 1923-2022 Yılları Arasında Arşiv Hizmetleri İle İlgili Yapılan Mevzuat Çalışmaları

Sıra	Resmî Gazete Tarihi	Resmî Gazete Sayısı	Düzenlemenin Tarihi/Sayısı/Adı
1	4/10/1934	2820	19/9/1934 tarihli ve 2/1282 sayılı Resmî Evrak ve Defterlerden Lüzumsuz Olanlarının Ne Suretle Yok Edileceğine Dair Kararname
2			12/1/1935 tarihli ve 2/1849 sayılı Ankara'da Modern Arşivcilik Hizmetlerinin Gerektirdiği Bir Arşiv Binası Yapılması, Bu Binanın Yerinin Tesbiti, Plân ve Haritasının Hazırlanması, Maliyetinin Hesaplanması, Avrupa'ya Arşivist Yetiştirilmek Üzere Öğrenci Gönderilmesi ve Bütün Bu İşler İçin Başvekâlet, Millî Müdafaa, Maliye, Nafia ve Maarif Vekillikleri ile Türk Tarih Tetkik Cemiyeti'nden Seçilecek Birer Kişiden Bir Komisyon Kurulması ve Hazırlanacak Raporun Başvekâlet'e Verilmesi Hakkında Kararname (Binark, 1980, s. 228)

3	26/1/1935	2913	16/1/1935 tarihli ve 2/1863 sayılı Resmî Dairelerde Bulunan Lüzumsuz Kâğıtların Ne Suretle Yok Edileceğine Dair Kararname
4	9/4/1937	3576	30/3/1937 tarihli ve 2/6276 sayılı Resmî Evrak ve Defterlerden Lüzumsuz Olanlarının Yokedilme Tarzı Hakkındaki 19/9/1934 Tarihli Nizamnamenin Bazı Maddelerini Değiştiren Nizamname
5	31/5/1937	3618	21/5/1937 tarihli ve 2/6651 sayılı Resmî Evrak ve Defterlerden Lüzumsuz Olanların Yok Edilmesi Tarzı Hakkında Kararname
6	15/7/1938	3960	28/6/1938 tarihli ve 3517 sayılı Yazılı ve Basılı Kâğıtların Kese Kâğıdı Olarak Kullanılmamasına Dair Kanun
7			27/5/1940 tarihli ve 2/13556 sayılı Muhafazasında Zorluk Çekilen ve Tarihi Kıymeti Bulunmayan, Adliye Vekâleti'nin Çok Eski Senelerden Kalmış ve Hükümleri Sakıt Olmuş Kanunlarla, Yine Eskiden Kalma ve Eski Harfli Fersudeleşmiş Risalelerin ve Diğer Vekâletlerle, Divan-ı Muhâsebât'ın Buna Benzer Evrakı ile Hesap İşlerine Ait Diğer Evrakın 2/6651 Sayılı Kararname ile Tatbiki Tehir Edilmiş Olan Nizamname'deki Esaslar Dairesinde Yok Edilmesi Hakkında Kararname (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı, 1978, s. XXV)
8			30/6/1941 tarihli ve 2/16120 sayılı Maliye Vekâleti'nin Merkezde Bulunan Hesap İşlerine Müteallik Lüzumsuz Evrakı ile Birlikte, Buna Müteferri Kuyudat ve Muamelesi Neticelenmiş Diğer Evraktan Hiç Bir Suretle Kıymeti Olmayanların Nizamnamedeki Usul Dairesinde Yok Edilmesi Hakkında Kararname (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı, 1978, s. XXV)
9	4/4/1956	9276	26/3/1956 tarihli ve 6696 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmıyan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi Hakkında Kanun
10			Muhafazasına Lüzum Kalmıyan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi Hakkında Kanun, 1959 yılı ve onu takip eden yılların Bütçe Kanunları'na, "Muhafazasına lüzum kalmıyan evrak ve vesaikin imha edilmesi hakkındaki 26/3/1956 tarihli ve 6696 sayılı kanun hükmü ... bütçe yılında tatbik olunmaz." şeklinde bir fıkra eklenerek uygulanamamıştır. Ancak bazı kurum ve kuruluşlar, 1968 yılından sonra Bütçe Kanunları ile kendilerine özel yetkiler sağlayarak, bu Kanun hükümlerine tabi olmaksızın hazırladıkları yönetmelikler çerçevesinde evrak ve vesaik imha etme yetkisini elde etmişlerdir. Yukarıda bahsedilen söz konusu hüküm enson 1987 yılı Bütçe Kanunu'nda yer almıştır (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı, 1978, s. XXVI; Binark, 1991, s. 40)
11	22/10/1957	9738	13/9/1957 tarihli ve 4/9438 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmıyan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi Hakkında Nizamname'nin Mer'iyete Konulmasına Dair Kararname
12	27/6/1958	9943	14/6/1958 tarihli ve 4/10440 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmıyan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi Hakkındaki Nizamnamenin 23 üncü Maddesinin Tadiline Dair Nizamname
13			26/5/1966 tarihli ve 27-213-3/3268 sayılı Başbakanlık Genelgesi (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı, 1978, s. XXVI)

14			İlk defa 1969 yılında TBMM'ne sunulan Arşiv Kanunu Tasarısı kanunlaşamayıp kadük olmuş, değişik tarihlerde tekrar TBMM'ne getirilen Tasarı ilgili komisyonlardaki görüşmeleri tamamlanmadığından kanunlaşmamıştır. Son olarak, 1977 yılında kanun teklifi yenilenmiş, teklif TBMM'nde ilgili komisyonlarda hükümet tasarıları ile birleştirilerek ele alınmış, Adalet ve İçişleri Komisyonları'nda görüşülerek kabul edilen Kanun Tasarısı, Plân Komisyonu'nda bir alt komisyona havale edilmiş; bu komisyonda söz konusu Tasarı ile, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı birleştirilerek tek bir metin haline getirilmiş ve TBMM Genel Kurul gündeminde yer almıştır. Ancak bu tasarıda kanunlaşmamıştır (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı, 1978, s. XXVI; Binark, 1991, s. 25)
15	19/12/1975	15443	Devlet Arşiv Yönetmeliği
16			18/1/1977 tarihli ve 4503-1 sayılı (1977/3) Başbakanlık İç Genelgesi (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı, 1978, s. XXVII)
17			25/1/1977 tarihli ve 1061-03213 sayılı (1977/1) Başbakanlık Genelgesi (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı, 1978, s. XXVII)
18	29/6/1977	15981	Fakülte ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrencilere Başbakanlıkça Verilecek Burslar Hakkında Yönetmelik
19	28/2/1982	17619 (1. Mükerrer)	27/2/1982 tarihli ve 8/4334 sayılı Bakanlıkların Yeniden Düzenlenmesi ve Çalışma Esasları (Bakanlar Kurulu Kararı)
20			9/12/1982 tarihli ve 27-CADB-383/03299 sayılı Başbakanlık Genelgesi (Binark, 1991, s. 26)
21	20/2/1983	17965	14/1/1983 tarihli ve 83/5963 sayılı Türkiye'de İlmî Araştırma, İnceleme Yapmak ve Film Çekmek İsteyen Yabancıların veya Yabancılar Adına Başvuranların Tabi Olacakları Esaslar (Bakanlar Kurulu Kararı)
22			28/6/1983 tarihli ve 27-383-03499 sayılı Başbakanlık Genelgesi (Binark, 1991, s. 27)
23	18/6/1984	18435 (1. Mükerrer)	8/6/1984 tarihli ve 203 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükümünde Kararname
24	19/10/1984	18550	10/10/1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun
25	4/4/1988	19775	15/3/1988 tarihli ve 316 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükümünde Kararname
26	29/4/1988	19799	4/4/1988 tarihli ve 88/12839 sayılı Türkiye'de İlmî Araştırma, İnceleme Yapmak ve Film Çekmek İsteyen Yabancılar veya Yabancılar Adına Müracaat Edenler ile Yabancı Basın-Yayın Mensuplarının Tabi Olacakları Esaslar (Bakanlar Kurulu Kararı)
27	16/5/1988	19816	Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik
28	4/10/1988	19949	28/9/1988 tarihli ve 3473 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun
29	12/5/1989	20163	19/4/1989 tarihli ve 89/14028 sayılı Devlet Arşivlerinde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tabi Olacakları Esaslar (Bakanlar Kurulu Kararı)

30	18/9/1989	20286	23/6/1989 tarihli ve 89/14269 sayılı Devlet Arşivlerinde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tabi Olacakları Esaslar (Bakanlar Kurulu Kararı)
31	6/2/2000	23956	1/2/2000 tarihli ve 4516 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun
32	8/8/2001	24487	Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
33	1/3/2002	24682	31/1/2002 tarihli ve 2002/3681 sayılı Devlet Arşivlerinde Araştırma ve İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tabi Olacakları Esaslar (Bakanlar Kurulu Kararı)
34	1/3/2002	24682	9/1/2002 tarihli ve 2002/3632 sayılı Türkiye’de İlmî Araştırma, İnceleme Yapmak ve Film Çekmek İsteyen Yabancılar veya Yabancılar Adına Müracaat Edenler ile Yabancı Basın-Yayın Mensuplarının Tabi Olacakları Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esaslar (Bakanlar Kurulu Kararı)
35	10/11/2003	25285	6/10/2003 tarihli ve 2003/6270 sayılı Türkiye’de İlmî Araştırma, İnceleme Yapmak ve Film Çekmek İsteyen Yabancılar veya Yabancılar Adına Müracaat Edenler ile Yabancı Basın-Yayın Mensuplarının Tabi Olacakları Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esaslar (Bakanlar Kurulu Kararı)
36	22/2/2005	25735	Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
37	14/6/2007	26552	17/5/2007 tarihli ve 2007/12159 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Vesaiğin İmha Edilmesi Hakkında Nizamnamenin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tüzük
38	18/10/2019	30922	Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik
39	25/3/2021	31434	24/3/2021 tarihli ve 3746 sayılı Türkiye’de İlmî Araştırma, İnceleme Yapmak ve Film Çekmek İsteyen Yabancılar veya Yabancılar Adına Müracaat Edenler ile Yabancı Basın-Yayın Mensuplarının Tabi Olacakları Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esaslar (Cumhurbaşkanı Kararı)
40	2/10/2021	31616	Arşivlerden Yararlanma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Kaynak: Tablo tarafımızdan oluşturulmuştur.

6. Araştırmanın Yöntemi

6.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in “Yönerge” başlıklı 33. maddesi; *“Yükümlüler, kurum veya kuruluşlarının hususiyeti ve ürettiği evrakın özelliğinden kaynaklanan durumlarda, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydı ile Başkanlığın uygun görüşünü alarak, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içerisinde kendi arşiv yönergelerini hazırlarlar ve 32 nci maddede belirtilen yürürlükten kaldırılan yönetmeliğe dayanılarak hazırlanan yönetmelik ve yönergelerini yürürlükten kaldırır.”* şeklindedir. Madde metninde yer alan yükümlülerin kimler olduğu ilgili Yönetmelik’in “Tanımlar” başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (v) bendinde; *“11 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*

kapsamındaki kurum ve kuruluşları” şeklinde açıklanmıştır (Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik, 2019). Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin “Kapsam” başlıklı 2. maddesi; “*Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı hariç olmak üzere 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli cetvellerde yer alan kamu idarelerini, Genelkurmay Başkanlığını, Kuvvet Komutanlıklarını, mahalli idareler (köyler hariç) ve bunların bağlı kuruluşlarını, kamu tüzel kişiliğini haiz diğer kurum, kuruluş, enstitü, teşebbüs, teşekkül, birlik, fon gibi adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarını, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını, vergi muafiyeti tanınan vakıfları ve kamu yararına çalışan dernekleri kapsar.*” şeklinde olup Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin kimleri kapsadığı tam olarak ortaya konulmuştur ki yükseköğretim kurumlarında ilgili Kararname kapsamında yer almaktadır (Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in (2019) 33. maddesi çerçevesinde yükseköğretim kurumlarının mülga Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’e (1988) (32. madde) dayanarak hazırlamış oldukları yönetmelik ve yönergelerini kaldırmaları gerekmektedir. Ayrıca yükseköğretim kurumlarının ilgili Yönetmelik’in 33. maddesinde sayılan şartlar çerçevesinde Yönetmelik’in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içerisinde kendi arşiv yönergelerini de hazırlamaları gerekmektedir.

Araştırmanın evrenini Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’nın internet sitesinde yer verilen 208 üniversite ve meslek yüksekokulu oluşturmaktadır. Araştırma evreninde bulunan 208 yükseköğretim kurumundan 54 yükseköğretim kurumunun arşiv hizmetleri ile ilgili bir mevzuat düzenlemesinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın örneklemini olarak 54 yükseköğretim kurumu kabul edilmiştir ve söz konusu yükseköğretim kurumlarının arşiv mevzuatları incelenmiştir.

6.2. Veri Toplama Yöntemi ve Sınırlılıklar

Bu çalışmanın verileri; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü sorumluluğu altında hizmet sunan Mevzuat Bilgi Sistemi, Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi sorumluluğu altında hizmet sunan Kamu Mevzuat Sistemi, Resmî Gazete İnternet Sitesi ve son olarak Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının internet sitesinde yer verilen 208 yükseköğretim kurumunun internet sitelerinde yapılan taramalar neticesinde elde edilmiştir. Yapılan taramalar neticesinde yönetmelik, yönerge, usul ve esas, kılavuz, genelge, prosedür adı altında arşiv hizmetlerine yönelik olarak herhangi bir düzenlemeye giden yükseköğretim kurumlarının arşiv mevzuatları Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in 33. maddesi çerçevesinde ele alınarak değerlendirilmiştir.

6.3. Bulgular

Mevzuat Bilgi Sistemi, Kamu Mevzuat Sistemi, Resmî Gazete İnternet Sitesi ve yükseköğretim kurumlarının internet sitelerinin taranması sonrası Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 33. maddesi çerçevesinde yürürlükten kaldırmaları gerekirken yönetmeliklerini yürürlükten kaldırmayan yükseköğretim kurumları Tablo 2'de gösterilmiştir. Ayrıca Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin 10/8/2002 tarihli ve 24842 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği'ni yürürlükten kaldırmadığı gibi yürürlükten kaldırmadığı Yönetmeliği'ni KMS'ye iki kere yüklediği görülmüştür.

Tablo 2: Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 33. Maddesi Çerçevesinde Yönetmeliklerini Yürürlükten Kaldırmayan Yükseköğretim Kurumları

Sıra	Yükseköğretim Kurumu	Resmî Gazete Tarihi	Resmî Gazete Sayısı	Düzenlemenin Adı
1	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	13/10/2002	24905	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği
2	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	7/2/1994	21842	Adnan Menderes Üniversitesi Arşiv Yönetmeliği
3	Akdeniz Üniversitesi	5/4/1990	20483	Akdeniz Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği
4	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	28/10/1993	21742	Celal Bayar Üniversitesi Arşiv Yönetmeliği
5	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	10/8/2002	24842	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği
6	Dicle Üniversitesi	24/7/2002	24825	Dicle Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği
7	Gaziantep Üniversitesi	21/7/1190	20581	Gaziantep Üniversitesi Arşiv Yönetmeliği
8	Hacettepe Üniversitesi	14/1/1991	20755	Hacettepe Üniversitesi Arşiv Yönetmeliği
9	Harran Üniversitesi	30/4/1994	21920	Harran Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği
10	İstanbul Teknik Üniversitesi	30/3/1990	20477	İstanbul Teknik Üniversitesi Arşiv Yönetmeliği
11	Kırıkkale Üniversitesi	22/7/1994	21998	Kırıkkale Üniversitesi Arşiv Yönetmeliği
12	Kocaeli Üniversitesi	9/6/1994	21955	Kocaeli Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik
13	Trakya Üniversitesi	14/7/2003	25168	Trakya Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği
14	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	30/3/2004	25418	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği
15	Yeditepe Üniversitesi	15/10/2002	24907	Yeditepe Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği

Kaynak: Tablo tarafımızdan oluşturulmuştur.

Altınbaş Üniversitesi 3/7/2021 tarihli ve 2020/13 sayılı Senato Kararı ve 23/7/2020 tarihli ve 2020/5 sayılı Müttevelli Heyeti Kararı ile kabul edilen Altınbaş Üniversitesi Arşiv Yönergesi'ni yürürlükten kaldırmış ve yerine Altınbaş Üniversitesi Arşiv Hizmet Faaliyetleri Usul ve Esasları'nı yürürlüğe koymuştur. Ancak ilgili Usul ve Esaslar'ın "*Dayanak*" başlıklı 3. maddesi; "(1) *Bu usul ve esaslar:*

a) 18/10/2019 tarihli ve 30922 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğine

b) 28.09.1988 tarihli ve 3473 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Belgenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'a dayanılarak hazırlanmıştır." şeklinde düzenlenmiştir (Altınbaş Üniversitesi, 2021). Söz konusu Üniversitenin anılan Usul ve Esaslar'ının yürürlüğü girmesine dayanak teşkil ettiği ifade edilen ve Dayanak kısmında atıf yapılan 3473 sayılı Kanun ise 703 sayılı KHK'nın 230. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Anadolu Üniversitesi 12/4/2005 tarihli ve 5 sayılı Senato Kararı ile yürürlüğe koyarak KMS'de de yayınlamış olduğu Anadolu Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönergesi'ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (KMS, b.t.).

Atılım Üniversitesi 6/2/1999 tarihli ve 23603 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Atılım Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'i Atılım Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik ile yürürlükten kaldırmıştır (Atılım Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik, 2020). Atılım Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak 12/6/2020 tarihli ve 10 sayılı Senato Kararı ile Atılım Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönergesi'ni yürürlüğe koymuştur (Atılım Üniversitesi, 2020; KMS, b.t.).

Avrasya Üniversitesi, Avrasya Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönergesi'ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (Avrasya Üniversitesi, b.t.).

Bahçeşehir Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi Kurum ve Birim Arşivleri Kılavuzu'nu hazırlayarak KMS'de yayımlamıştır (KMS, b.t.). Söz konusu Kılavuz'un "*Dayanak*" başlıklı kısmı;

Bu kılavuz;

a. 18/10/2019 tarihli ve 30922 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğine,

- b. 25/03/2005 tarihli ve 25766 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Standart Dosya Planı konulu Başbakanlık Genelgesine (2005/7),
- c. 28.09.1988 tarihli ve 3473 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun’a,
- d. (ç) 10.10.1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun’a dayanılarak hazırlanmıştır.

şeklinde düzenlenmiştir ki dayanak kısmında atf yapılan 3473 sayılı Kanun 703 sayılı KHK’nın 230. maddesiyle; atf yapılan 3056 sayılı Kanun ise 703 sayılı KHK’nın 218. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Balıkesir Üniversitesi 25/3/1994 tarihli ve 21885 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Balıkesir Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’i Balıkesir Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik ile yürürlükten kaldırmıştır (Balıkesir Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik, 2022).

Bartın Üniversitesi 17/8/2011 tarihli ve 2011/20-47 sayılı Senato Kararı ile yürürlüğe koyarak KMS’de yayımlanmış olduğu Bartın Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönergesi’ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (KMS, b.t.).

Beykent Üniversitesi 19/3/2014 tarihli ve 2014/05 sayılı Senato Kararı ile yayımlanmış olduğu Beykent Üniversitesi Arşiv Yönergesi’ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (Beykent Üniversitesi, 2014).

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’e dayanarak 26/2/2020 tarihli ve 235/8 sayılı Senato Kararı ile Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Arşiv Yönergesi’ni yürürlüğe koymuştur (KMS, b.t.).

Bursa Uludağ Üniversitesi KMS’ye de yüklemiş olduğu 15/12/2006 tarihli Kurum Arşiv Hizmetleri Prosedürü adlı Doküman’ın; “*Dış Kaynaklı Dokümanlar*” başlığı altında mülga mevzuata yer vermiştir (KMS, b.t.). Doküman, Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırılmamış veya değiştirilmemiştir.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi 2005 (1) sayılı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Arşiv Hizmetlerinin Yürütülüş Şekli Hakkında Genelge’yi KMS’ye yönerge türünde yükleyerek yürürlüğe koymuştur (KMS, b.t.). Genelge, Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırılmamış veya değiştirilmemiştir.

Dokuz Eylül Üniversitesi'nin 19/9/1990 tarihli ve 20640 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Dokuz Eylül Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği, MBS'de yer almamasına karşın Resmî Gazete İnternet Sitesinde ilgili Yönetmeliği kaldıran bir Yönetmeliğe rastlanılmamıştır.

Fenerbahçe Üniversitesi'nin 15/5/2020 tarihli Senato Kararı ile yürürlüğe giren Fenerbahçe Üniversitesi Arşiv Yönergesi'nin; "*Dayanak*" başlıklı 3. maddesi;

(1) Bu Yönerge,

- a. 28/09/1988 tarihli ve 3473 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun,
- b. 16/05/1988 tarihli ve 19816 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik,
- c. 25 Mart 2005 tarihli ve 25466 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Genelge gereği Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan "Yükseköğretim Kurumları Saklama Süreli Standart Dosya Planı'na dayandırılarak hazırlanmıştır.

şeklinde düzenlenmiştir (Fenerbahçe Üniversitesi, 2020). Dayanak kısmında atıf yapılan 3473 sayılı Kanun 703 sayılı KHK'nın 230. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Dayanak kısmının b bendinde atıf yapılan Yönetmelik, 2019 yılında yayımlanarak yürürlüğe giren Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Haliç Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak 25/3/2021 tarihli ve 2021/04-02 sayılı Senato Kararı ile Haliç Üniversitesi Arşiv Yönergesi'ni yürürlüğe koymuştur (Haliç Üniversitesi, 2021).

Iğdır Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak Senato Kararı ile Iğdır Üniversitesi Arşiv Yönergesi'ni yürürlüğe koymuştur (Iğdır Üniversitesi, b.t.).

Işık Üniversitesi 24/9/1999 tarihli ve 23826 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Işık Üniversitesi Arşiv Yönetmeliği'ni Işık Üniversitesi Arşiv Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik ile yürürlükten kaldırmıştır (Işık Üniversitesi Arşiv Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik, 2020).

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi 2/4/2014 tarihli ve 2014/8-2 sayılı Karar ile yürürlüğe koyduğu ve KMS'de de; "Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıbbi Arşiv ve Dokümantasyon Hizmetleri Yönergesi" ve "Tıbbi Arşiv ve Dokümantasyon Hizmetleri Yönergesi" adı altında iki kere yayımlanmış olduğu Yönerge'yi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, 2014; KMS, b.t.).

Karadeniz Teknik Üniversitesi 4/5/2003 tarihli ve 25098 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Karadeniz Teknik Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği’ni Karadeniz Teknik Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik ile yürürlükten kaldırmıştır (Karadeniz Teknik Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik, 2021). Karadeniz Teknik Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’e dayanarak 29/3/2022 tarihli ve 327-22 sayılı Senato Kararı ile Karadeniz Teknik Üniversitesi Arşiv Yönergesi’ni KMS’ye de yükleyerek yürürlüğe koymuştur (KMS, b.t.).

Kırıkkale Üniversitesi 28/1/2015 tarihli ve 02/04 sayılı Senato Kararı ile yürürlüğe koyarak KMS’de de yayımlanmış olduğu Kırıkkale Üniversitesi Arşiv Yönergesi’ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (Kırıkkale Üniversitesi, 2015; KMS, b.t.).

Kilis 7 Aralık Üniversitesi KMS’de de yayımlanmış olduğu 12/1/2011 tarihli ve 2011/06 sayılı Yazışma Kuralları, Dosyalama ve Arşiv Yönergesi’ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (Kilis 7 Aralık Üniversitesi, 2011; KMS, b.t.).

İstanbul Ayvansaray (Topkapı) Üniversitesi, Mütevelli Heyet Başkanı’nın bütçe onayı sonrasında yürürlüğe giren İstanbul Ayvansaray Üniversitesi Arşiv Yönergesi’ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (İstanbul Ayvansaray Üniversitesi, b.t.).

İstanbul Galata Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’e dayanarak Senato Kararı ile İstanbul Galata Üniversitesi Arşiv Yönergesi’ni yürürlüğe koymuştur (İstanbul Galata Üniversitesi, b.t.).

İstanbul Medipol Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’e dayanarak 17/12/2021 tarihli ve 2021/18-09 sayılı Senato Kararı ile İstanbul Medipol Üniversitesi Arşiv Yönergesi’ni yürürlüğe koymuştur (KMS, b.t.).

İstanbul Rumeli Üniversitesi’nin 11/11/2020 tarihli ve 2020/28-4 sayılı Senato Kararı ile yürürlüğe giren İstanbul Rumeli Üniversitesi Arşiv Yönergesi’nin; “*Dayanak*” başlıklı 3. maddesi; “(1) Bu yönerge 28/09/1988 tarihli ve 3473 sayılı “*Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun*” ile 16/05/1988 tarihli ve 19816 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “*Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in 45’inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.*” şeklinde düzenlenmiştir (İstanbul Rumeli Üniversitesi, 2020). Dayanak kısmında atıf yapılan 3473 sayılı Kanun 703 sayılı KHK’nın 230. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Dayanak kısmında atıf yapılan Yönetmelik, 2019 yılında yayımlanarak yürürlüğe giren Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik ile yürürlükten kaldırılmıştır.

İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak Senato Kararı ile İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi Arşiv Yönergesi'ni yürürlüğe koymuştur (İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, b.t.). Ancak Yönerge'nin "Dayanak" başlıklı 3. maddesi; "(1) Bu Yönerge, 18 Ekim 2019 tarihli ve 30922 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır." şeklinde olmasına karşın "Yasal Dayanak" başlıklı Altıncı Bölüm'de yer alan "Çeşitli ve Son Hükümler" başlıklı 22. madde;

(1) Bu yönerge,

- a. 28.09.1988 tarihli ve 3473 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun,
- b. b)10.10.1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun,
- c. 16.05.1988 tarihli ve 19816 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik, hükümlerine uygun olarak hazırlanmıştır.

şeklinde düzenlenmiştir. Dayanak kısmında atıf yapılan 3473 sayılı Kanun 703 sayılı KHK'nın 230. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Atıf yapılan 3056 sayılı Kanun ise 703 sayılı KHK'nın 218. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

İstanbul Ticaret Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak 8/12/2020 tarihli ve 2020/226-3 sayılı Senato Kararı ve 5/1/2021 tarihli ve 183-4 sayılı Mütevelli Heyeti Kararı ile İstanbul Ticaret Üniversitesi Arşiv Yönergesi'ni yürürlüğe koymuştur (İstanbul Ticaret Üniversitesi, 2020).

İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Senato Kararı ile yürürlüğe koymuş olduğu İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Arşiv Yönergesi'ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, b.t.).

İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak 12/11/2019 tarihli ve 2019/21 sayılı Yüksekokul Kurul Kararı ve 13/11/2019 tarihli ve 132 sayılı Mütevelli Heyet Kararı ile İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu Arşiv Yönergesi'ni yürürlüğe koymuştur (İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, 2019).

İzmir Tınaztepe Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak 9/12/2021 tarihli ve 2021/16 sayılı karar ile İzmir Tınaztepe Üniversitesi Arşiv Yönergesi'ni yürürlüğe koymuştur (İzmir Tınaztepe Üniversitesi, 2021).

Kayseri Üniversitesi 2019 tarihli Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak Senato Kararı ile Kayseri Üniversitesi Arşiv Yönergesi'ni yürürlüğe koymuştur (Kayseri Üniversitesi, b.t.).

Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak Üniversite Senato kararına istinaden Mütevelli Heyet Başkanlığı onayı ile Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Usul ve Esaslar'ını yürürlüğe koymuştur (Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi, b.t.). Ancak Usul ve Esaslar'ın "Dayanak" başlıklı 3. maddesi;

(1) Bu usul ve esaslar;

- a. Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesine Dair 3473 sayılı Kanun,
- b. 18/10/2019 tarihli ve 30922 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik,
- c. Başbakanlık tarafından 25 Mart 2005 tarihli ve 25466 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2005/7 Genelge kapsamında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan "Yükseköğretim Kurumları Saklama Süreli Standart Dosya Planına" dayanarak hazırlanmıştır.

şeklinde düzenlenmiştir. Dayanak kısmında atıf yapılan 3473 sayılı Kanun 703 sayılı KHK'nın 230. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Maltepe Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak 8/1/2020 tarihli ve 1/2 sayılı Senato Kararı ile Maltepe Üniversitesi Arşiv Yönergesi'ni yürürlüğe koymuştur (Maltepe Üniversitesi, 2020).

Marmara Üniversitesi 28/7/2015 tarihli ve 337-3-C sayılı Senato Kararı ile yürürlüğe koymuş olduğu Marmara Üniversitesi Kurumsal Belge Yönetimi Yönergesi'ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (Marmara Üniversitesi, 2015).

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi 8/6/1992 tarihli ve 21252 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Mimar Sinan Üniversitesi Arşiv Yönetmeliği'ni Mimar Sinan Üniversitesi Arşiv Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik ile yürürlükten kaldırmıştır (Mimar Sinan Üniversitesi Arşiv Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik, 2022). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Arşiv Malzemesinin Tespiti, Muhafazası, Kullanılması ve İmhasına Ait Yönerge'yi (Taslak) KMS'de yayımlamıştır (KMS, b.t.).

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak 17/6/2021 tarihli ve 2021.17.112 sayılı Senato Kararı ile Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Arşiv Yönergesi'ni yürürlüğe koymuş ve KMS'de de yayımlamıştır (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, 2021; KMS, b.t.).

Ondokuz Mayıs Üniversitesi 2/2/2017 tarihli ve 2017/25 sayılı Senato Kararı ile yürürlüğe koyarak KMS’de yayınlamış olduğu Ondokuz Mayıs Üniversitesi Arşiv Yönergesi’ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (KMS, b.t.).

Sakarya Üniversitesi 13/6/2002 tarihli ve 24784 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Sakarya Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği’ni Sakarya Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik ile yürürlükten kaldırmıştır (Sakarya Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik, 2022).

Sinop Üniversitesi 23/1/2019 tarihli ve 2019/17 sayılı Senato Kararı ile yürürlüğe koymuş olduğu Sinop Üniversitesi Arşiv Yönergesi’ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (Sinop Üniversitesi, 2019).

Süleyman Demirel Üniversitesi 8/1/2005 tarihli ve 25694 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Süleyman Demirel Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği MBS’de yer almamasına karşın hem KMS’de yer almakta hemde Resmî Gazete İnternet Sitesinde ilgili Yönetmeliği kaldıran bir Yönetmeliğe rastlanılmamıştır (Süleyman Demirel Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği, 2005; KMS, b.t.).

Üsküdar Üniversitesi 6/12/2018 tarihli ve 2018-37 sayılı Senato kararı ile yürürlüğe koymuş olduğu Üsküdar Üniversitesi Arşiv Yönergesi’ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (Üsküdar Üniversitesi, 2018).

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi 3/10/2013 tarihli ve 2013/31-3 sayılı Senato Kararı ile yürürlüğe koyarak KMS’de de yayınlamış olduğu Yüzüncü Yıl Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönergesi’ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, 2013; KMS, b.t.).

Yozgat Bozok Üniversitesi 10/8/2018 tarihli ve 11 sayılı Senato toplantısında kabul ederek yürürlüğe koymuş olduğu Yozgat Bozok Üniversitesi Arşiv Yönergesi’ni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in ilgili hükmü kapsamında yürürlükten kaldırmamıştır (Yozgat Bozok Üniversitesi, 2018).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bir ülkede arşiv hizmetlerinin tam ve eksiksiz olarak yerine getirilebilmesi için;

a. Arşiv konusunda mevzuat düzenlemelerinin yapılması,

b. Arşiv hizmetlerini sağlıklı bir şekilde sunmaya yeterli mekan, bina, araç-gereç vb. fiziki imkanların sağlanması ve

c. Uzman arşiv personelinin yetiştirilmesi

konularının mutlaka çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Bu konular; arşivleri muhafaza edebilmek, değerlendirmek, istifadeye sunabilmek ve gelecek nesillere aktarabilmek için elzemdir. Arşiv hizmetlerinin tam ve eksiksiz olarak yerine getirilebilmesinde, arşiv konusundaki gerekli mevzuat düzenlemelerinin yapılmaması, bir ülkenin milli arşiv politikasının esaslarının belirlenmesini ve bu esasların uygulanmasının takip edilmesini ve denetlenmesini neredeyse imkânsız kılmaktadır (Kathpalia, 1990, s. VI-VII).

Ülkemizde arşiv hizmetlerinin tam ve eksiksiz bir biçimde yerine getirilmesini sağlayacak kanunî düzenlemeler ancak 1980’li yılların sonuna doğru yapılabilmıştır. Arşiv mevzuatının zamanında yapılmaması neticesinde;

- Arşiv malzemesi üzerinde bir koruma ve kontrol sistemi kurmak, kamu kurum ve kuruluşlarında varlığı bilinen arşiv malzemesini uygun olmayan şartlarda bulunmaktan kurtarmak mümkün olamamış;
- Arşiv malzemesi, devletin, bilimin, gerçek ve tüzel kişilerin hizmetinde değerlendirilmek suretiyle faydalı ve kullanılabilir bir hale getirilememiş;
- Yeniden oluşan arşiv malzemesi, bir düzen altına alınamadığından tertip ve tasnifinde ortak standartlara gidilememiştir (Kathpalia, 1990, s. VIII).

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in yükümlülerinden biri olan yükseköğretim kurumlarının, ilgili Yönetmelik’in 33. maddesi kapsamında 6 ay içinde kendi arşiv yönergelerini hazırlamaları ve yürürlükten kaldırılan yönetmeliğe dayanarak çıkarmış oldukları yönetmelik ve yönergelerini yürürlükten kaldırmaları gerekmektedir.

YÖK’ün internet sitesinde “Üniversiteler” sekmesi altında yer verilen 208 yükseköğretim kurumunun arşiv mevzuatına; Mevzuat Bilgi Sistemi, Kamu Mevzuat Sistemi, Resmî Gazete İnternet Sitesi ve yükseköğretim kurumlarının kendi internet sitelerinde yapılan taramalar ile ulaşılmış ve ulaşılan arşiv mevzuatı Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in 33. maddesi kapsamında ele alınarak değerlendirilmiştir.

Yapılan değerlendirme neticesinde vardığımız sonuçları şu şekilde belirtebiliriz:

Atılım Üniversitesi’nin Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’ini yürürlükten kaldırdığı ve yerine Arşiv Hizmetleri Yönergesi’ni yürürlüğe koyduğu,

1. Işık Üniversitesi’nin Arşiv Yönetmeliği’ini yürürlükten kaldırdığı,

Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği'ni yürürlükten kaldırdığı ve yerine Arşiv Yönergesi'ni yürürlüğe koyduğu,

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin Arşiv Yönetmeliği'ni yürürlükten kaldırdığı ve yerine Arşiv Malzemesinin Tespiti, Muhafazası, Kullanılması ve İmhasına Ait Yönerge'yi KMS'de yayımladığı,

Sakarya Üniversitesi'nin Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği'ni yürürlükten kaldırdığı,

Balıkesir Üniversitesi'nin Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'ini yürürlükten kaldırdığı,

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Harran Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi olmak üzere 15 yükseköğretim kurumunun kaldırmaları gereken yönetmeliklerini yürürlükten kaldırmadıkları,

görülmüştür.

2. Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği, MBS'de yer almamasına karşın Resmî Gazete İnternet Sitesinde ilgili Yönetmeliği kaldıran bir Yönetmeliğe rastlanılmamıştır.
3. Süleyman Demirel Üniversitesi'nin Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği MBS'de yer almamasına karşın hem KMS'de yer almakta hemde Resmî Gazete İnternet Sitesinde ilgili Yönetmeliği kaldıran bir Yönetmeliğe rastlanılmamıştır.
4. Anadolu Üniversitesi, Avrasya Üniversitesi, Bartın Üniversitesi, Beykent Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İstanbul Ayvansaray Üniversitesi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sinop Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi ve Yozgat Bozok Üniversitesi olmak üzere 13 yükseköğretim kurumunun kaldırmaları gereken yönergelerini yürürlükten kaldırmadıkları,

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, Iğdır Üniversitesi, İstanbul Galata Üniversitesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, İzmir Tınaztepe Üniversitesi, Kayseri Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nin Arşiv Yönergesi'ni yürürlüğe koyduğu,

görülmüştür.

5. Bursa Uludağ Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nin mülga Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e dayanarak hazırlamış oldukları prosedür, genelge, yönerge şeklindeki mevzuatlarını kaldırmadıkları veya değiştirmedikleri görülmüştür.

6. Altınbaş Üniversitesi'nin Arşiv Yönergesi'ni yürürlükten kaldırdığı, yerine Arşiv Hizmet Faaliyetleri Usul ve Esasları'nı yürürlüğe koyduğu ancak ilgili Usul ve Esaslar'ın "Dayanak" başlıklı 3. maddesinde mülga mevzuata atıf yapıldığı,

Bahçeşehir Üniversitesi, Fenerbahçe Üniversitesi, İstanbul Rumeli Üniversitesi, İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi ve Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nin arşiv hizmetleri çerçevesinde bir yasal düzenlemeye gittikleri ancak hazırlamış oldukları mevzuatta mülga mevzuata atıf yaptıkları,

görülmüştür.

Yukarıda sayılan üniversiteler arşiv hizmetleri çerçevesinde bir yasal düzenlemeye gitmişlerdir lakin yapmış oldukları yasal düzenlemelerde mülga mevzuata yer vermişlerdir ki yürürlükten kalkmış olan bir yasa hükmüne dayanılarak çıkarılan yasal düzenlemeler hukukî sebep yönünden sakat doğmuş sayılırlar.

7. Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı tarafından YÖK'e yazılan 28/07/2015 tarih ve 72131250-542-298 sayılı yazı ile; Devlet ve vakıf üniversitelerinde yürürlükte bulunan "çok gizli", "gizli" ve "hizmete özel" gizlilik derecesi taşımayan yönetmelik, yönerge, genelge gibi Resmî Gazete'de yayımlanmayan her türden mevzuatın derlenerek sisteme kaydedilmesi, mevzuatta değişiklik olması veya mevzuatın yürürlükten kaldırılması durumunda aynı gün içerisinde güncellenme işlemlerinin yapılması hususunun tüm üniversitelere bildirilmesi istenilmiştir. Altınbaş Üniversitesi, Avrasya Üniversitesi, Beykent Üniversitesi, Fenerbahçe Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, Iğdır Üniversitesi, İstanbul Avcılar Üniversitesi, İstanbul Galata Üniversitesi, İstanbul Rumeli Üniversitesi, İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, İzmir Tınaztepe Üniversitesi, Kayseri Üniversitesi, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Sinop Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi ve Yozgat Bozok Üniversitesi olmak üzere 21 yükseköğretim kurumunun KMS'ye yukarıda değinilen mevzuat çalışmalarını kaydetmedikleri görülmüştür.

8. Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 33. maddesi kapsamında yükseköğretim kurumlarının kendi arşiv yönergelerini hazırlamaları belli esaslara ve Devlet Arşivleri Başkanlığının uygun görüşüne bağlanmıştır. Yükseköğretim kurumları tarafından hazırlanarak yayımlanan arşiv mevzuatının incelenmesi neticesinde; Yönetmelik hükümlerinin uyarlanarak

arşiv mevzuatına aktarıldığı ve arşiv mevzuatında yükseköğretim kurumları tarafından üretilen evrakın özelliğinden kaynaklanan bir hususun da bulunmadığı görülmüştür. Bu durum ise yükseköğretim kurumlarının Devlet Arşivleri Başkanlığı'nın uygun görüşünü almadan arşiv mevzuatlarını hazırlayarak yayımladıkları izlenimini vermektedir. Devlet Arşivleri Başkanlığına konu ile ilgili olarak yapmış olduğumuz Bilgi Edinme Başvurusu'nda; *“18/10/2019 tarih ve 30922 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin 33. maddesi çerçevesinde kendi arşiv yönergelerini hazırlamak için Başkanlığınıza başvuran kaç kurum ve kuruluş bulunmaktadır? Bu kurum ve kuruluşlar hangileridir? Başvuran kurum ve kuruluşlardan hangilerine olumlu yanıt verilmiş, hangilerine ise olumsuz yanıt verilmiştir?”* şeklinde yöneltilmiş olduğumuz sorulara ne yazık ki Başkanlıkça; *“...istatistiki bir çalışma yapılmamaktadır.”* şeklinde cevap verilmesi hasebiyle bu konuda bir değerlendirme yapılamamıştır.

Çalışmada elde edilen bulgular birlikte değerlendirildiğinde Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik kapsamına giren yükümlülerin yükümlülüklerine uymamaları neticesinde bir yaptırımla karşılaşmamaları ne yazık ki arşivlerin yükümlülerin insiyatifine bırakıldığını göstermektedir. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne 1990-1993 yılları arasında yapılan denetimler ve ortaya çıkan sonuçlar sonrası aradan geçen 30 yılı aşkın zaman zarfında mer’î mevzuatın yetersizliği, var olan hükümlerin doğru bir şekilde uygulanmaması, kurum arşiv mevzuatını hazırlayanların konuya hakim olmaması ve/veya konuya gereken önemi vermemesi, kurumların arşivlere gereken önemi vermeyerek gözardı etmesi ve cezaî müeyyidelere mevzuatta yer verilmemesi sonucu olarak; arşivler ya yok edilmekte ya da uygun olmayan mekanlarda/şartlarda yok olmaya terk edilmektedir. Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’te yapılacak değişiklik ile yükümlülüklerine uymayanlara cezaî bir yaptırım getirilmesi, Devlet Arşivleri Başkanlığınca düzenli denetimlerin yapılması ve yapılacak denetimlerin sıklaştırılması, Devlet Arşivleri Başkanlığınca kurumlara arşiv hizmetleri konusunda düzenli eğitimler verilmesi, kurumlarda arşivlerden sorumlu birimlerin ve kişilerin net olarak tespitinin yapılması çalışmanın politika önerileri olarak sunulabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Çalışma Konsepti/Tasarım- T.K., B.K.; Veri Toplama- T.K., B.K.; Veri Analizi/Yorumlama- T.K., B.K.; Yazı Taslağı- T.K., B.K.; İçeriğin Eleştirel İncelemesi- T.K., B.K.; Son Onay ve Sorumluluk- T.K., B.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Conception/Design of Study- T.K., B.K.; Data Acquisition- T.K., B.K.; Data Analysis/ Interpretation- T.K., B.K.; Drafting Manuscript- T.K., B.K.; Critical Revision of Manuscript- T.K., B.K.; Final Approval and Accountability- T.K., B.K.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/References

- Aldan, M. (1976). Türkiye’de arşiv sorunu. *Amme İdaresi Dergisi*, 9(3), 34-65.
- Aldan, M. (1977a). Kamu kuruluş ve kurumlarında arşiv çalışmaları. *Amme İdaresi Dergisi*, 10(1), 81-106.
- Aldan, M. (1977b). İçişleri Bakanlığı arşiv çalışmaları. *Türk İdare Dergisi*, 357, 21-67.
- Altınbaş Üniversitesi. (2021). *Altınbaş üniversitesi arşiv hizmet faaliyetleri usul ve esasları*. https://altinbasedutrstorage.blob.core.windows.net/altinbasedutrblob/3cfa6ac1_AR%C5%9E%C4%B0V%20H%C4%B0ZMET%20FAAL%C4%B0YETLER%C4%B0%20USUL%20VE%20ESASLARI%20Temiz%20Hali.pdf
- Anadolu Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönergesi.(t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Kurum/53950545>
- Anameriç, H. ve Rukancı, F. (2008). Bulgaristan’a satılan evrak ve özel arşivlerin ülke tarihindeki önemi. *Balkan Ülkeleri Kütüphaneler Arası Bilgi-Belge Yönetimi ve İş Birliği Sempozyumu Bildirileri* içinde (ss. 108-117). Trakya Üniversitesi.
- Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*. (2018, 9 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 30473, Kanun Hükmünde Kararname Sayısı: 703). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180709M3-1.pdf>
- Ar, A.F. (1982). Yeni bir arşiv yasası ve arşivin yeniden örgütlenmesi için modeller. *Amme İdaresi Dergisi*, 15(4), 3-18.
- Aren, T. (1976). *Arşiv problemleri ve arşivcilik*. Başbakanlık Basımevi.
- Atılım Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik*. (2020, 16 Kasım). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 31306). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/11/20201116-1.htm>
- Atılım Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönergesi*. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/173170>
- Atılım Üniversitesi. (2020). *Atılım Üniversitesi arşiv hizmetleri yönergesi*. https://www.atilim.edu.tr/files/yonergeler/At%C4%B1%C4%B1m%20U%CC%88niversitesi%20Ars%CC%A7iv%20Hizmetleri%20Yo%CC%88nergesi_21.09.2021%20gu%CC%88n%20ve%2015%20say%C4%B1....pdf
- Avrasya Üniversitesi. (t.y.). *Avrasya Üniversitesi arşiv hizmetleri yönergesi*. <http://avrasya.edu.tr/wp-content/uploads/2021/01/AVRASYA-UNIVERSITESI-ARSIV-HIZMETLERI-YONERGESI-1.pdf>
- Bahçeşehir Üniversitesi Kurum ve Birim Arşivleri Kılavuzu*. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Kurum/81858953>
- Balıkesir Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik*. (2022, 14 Ağustos). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 31923). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/08/20220814-2.htm>
- Bardakçı, M. (2010, 18 Mart). *Doğu Anadolu’nun iskân belgeleri arşivde imha edildi*. Haberturk.<https://www.haberturk.com/yazarlar/murat-bardakci/541838-dogu-anadolunun-iskan-belgeleri-arsivde-imha-edildi>
- Bartın Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönergesi*. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Kurum/85269548>
- Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı. (1978). *Arşiv ve arşivcilik bibliyografyası*. İ. Binark (Haz.). Yazar.

- Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun. (1984, 19 Ekim). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 18550, Kanunun sayısı: 3056).
- Başbakanlık. (1962). *28-31 Mayıs 1962 tarihinde Madrid’de toplanan VII. Milletlerarası Arşiv Yuvarlak Masa Konferansı hakkında rapor*. F. Işıközlü (Haz.). Yazar.
- Beykent Üniversitesi. (2014). *Beykent Üniversitesi arşiv yönergesi*. https://www.beykent.edu.tr/docs/default-source/yonergeler/beykent-universitesi-arsiv-yonergesi.pdf?sfvrsn=f0eb9425_4
- Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Arşiv Yönergesi. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/159935>
- Binark, İ. (1980). *Arşiv ve arşivcilik bilgileri*. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı.
- Binark, İ. (1989). *Temel arşivcilik bilgileri ve arşiv mevzuat düzenlemeleri*. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.
- Binark, İ. (1991). *Cumhuriyet döneminde arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda yapılmış çalışmalar ve cumhuriyet arşivi*. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı.
- Binark, İ. (1994). *A short history of the Turkish archives and the activities of the General Directorate of The State Archives*. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.
- Bosna Savaşı. (t.y.). *Wikipedia* içinde. https://tr.wikipedia.org/wiki/Bosna_Sava%C5%9F%C4%B1
- Bursa Uludağ Üniversitesi Kurum Arşiv Hizmetleri Prosedürü. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/67843>
- Büyükcoşkun, S. (1997). Muallim M. Cevdet’in arşive ve arşivciliğe hizmetleri. *Divan Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 2(3), 203-211.
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Arşiv Hizmetlerinin Yürütülüş Şekli Hakkında Genelge. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/67640>
- Çiçek, N. (2012). Türkiye’deki belge yönetimi uygulamalarında mevzuat problemi: Dosya yönergesi örneği. *Bilgi Eksenli Kuram ve Uygulamalar: Sorgulayıcı ve Çözümleyici Yaklaşımlar Sempozyumu* içinde (ss. 403-419). Ankara Üniversitesi.
- Delmas, B. (1991). *Arşivler*. N. Somer (Çev.). Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı.
- Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik*. (1988, 16 Mayıs). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 19816).
- Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik*. (2019, 18 Ekim). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 30922). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/10/20191018-9.pdf>
- Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*. (2018, 16 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 30480). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=11&MevzuatTur=19&MevzuatTertip=5>
- Devlet Arşivleri Başkanlığı. (t.y.). *Devlet arşivleri başkanlığı tarihçesi*. <https://www.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Sayfa.aspx?icerik=9&h=A DA45D7B737C BC58F13C672C0AEC CA8E9F0DD B54A7AB8426349949A5FDEB9E15>
- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı. (1993). *Bulgaristan’a satılan evrak ve Cumhuriyet Dönemi arşiv çalışmaları*. M. Torunlar ve E. Çelik (Haz.). Yazar.
- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı. (1994). *Macar asıllı ve Türk tarihçisi ve arşivist Lajos Fekete’nin arşivciliğimizdeki yeri*. B. Kaya (Haz.). Yazar.
- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı. (1994). *Bulgaristan’daki Osmanlı evrakı*. N. Aktaş ve S.A. Kahraman (Haz.). Yazar.

- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü. (1993). *Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü III. kurumlararası arşiv hizmetleri semineri ders notları*. Yazar.
- Evans, F.B., Himly, F.J. ve Walne, P. (1995). *Arşivcilik terimleri sözlüğü*. P. Walne (Ed.), B.K. Ataman (Türkçe hazırlayan ve genişleten). Librairie de Péra.
- Fenerbahçe Üniversitesi. (2020). *Fenerbahçe Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://www.fbu.edu.tr/fbuhakkında/19/yonergeler>
- Günaydın, Y.T. (2016). Muallim M. Cevdet'in arşivcilik çabası-Türk Tarih Kurumu Arşivinde Bulgaristan'a arşiv belgeleri satılması hadisesi sonrasında konuyla ilgili yazışmalar. *Turkish Studies*, 11(17), 195-220.
- Halaçoğlu, Y. (1998). Osmanlı Arşivi'nde mali yönetim. R. Erişti, H.O. Yıldırım, V. Atik ve Y.Yay (Haz.). *I. Milli Arşiv Şurası (Tebliğler-Tartışmalar)* içinde (ss. 7-14). Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.
- Haliç Üniversitesi. (2021). *Haliç Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://halic.edu.tr/tr/universitemiz/mevzuat/yonergeler>
- Iğdır Üniversitesi. (t.y.). *Iğdır Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://www.igdir.edu.tr/Addons/Resmi/uploads//files/arsiv-yonergesi.pdf>
- İşık Üniversitesi Arşiv Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik. (2020, 12 Temmuz). *T.C. Resmi Gazete* (Sayı: 31183). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/07/20200712-5.htm>
- İstanbul Ayvansaray Üniversitesi. (t.y.). *İstanbul Ayvansaray Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://www.topkapi.edu.tr/resources/files/yonetmelikler/ArşivYonergesi.pdf>
- İstanbul Galata Üniversitesi. (t.y.). *İstanbul Galata Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://www.galata.edu.tr/ckfinder/userfiles/files/y%C3%B6nergeler/%C4%B0G%C3%9C%20Ar%C5%9Fiv%20Y%C3%B6nergesi.pdf>
- İstanbul Medipol Üniversitesi Arşiv Yönergesi. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Kurum/26626960>
- İstanbul Rumeli Üniversitesi. (2020). *İstanbul Rumeli Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://rumeli.edu.tr/uploads/files/mevzuat/arsiv-yonergesi-guncel-2021.pdf>
- İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi. (t.y.). *İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://www.istun.edu.tr/tr/yonetmelik-ve-yonergeler>
- İstanbul Ticaret Üniversitesi. (2020). *İstanbul Ticaret Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://ticaret.edu.tr/wp-content/uploads/2021/04/arsiv.pdf>
- İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi. (t.y.). *İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://www.yeniuyuzuil.edu.tr/mevzuat/Yonergeler/Ar%C5%9Fiv%20Y%C3%B6nergesi.pdf>
- İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu. (2019). *İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu arşiv yönergesi*. https://www.kavram.edu.tr/docs/default-source/default-document-library/ikmyo-ar%C5%9Fiv-y%C3%B6nergesi.pdf?sfvrsn=79b09c2e_0
- İzmir Tınaztepe Üniversitesi. (2021). *İzmir Tınaztepe Üniversitesi arşiv yönergesi*. https://tinaztepe.edu.tr/uploads/unuversite_alt_dosyalar/iztu-arsiv-yonergesi.pdf
- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıbbi Arşiv ve Dokümantasyon Hizmetleri Yönergesi. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/?mevzuatAd=Ar%C5%9Fiv%20ve%20Dok%C3%BCmantasyon%20Hizmetleri%20Y%C3%B6nergesi>
- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. (2014). *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi tıbbi arşiv ve dokümantasyon hizmetleri yönergesi*. https://www.ksu.edu.tr/depo/belgeler/KSU_UPLOAD2387_119228_1506041510014050.pdf

- Karadeniz Teknik Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik. (2021, 29 Mart). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 31438). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/03/20210329-2.htm>
- Karadeniz Teknik Üniversitesi Arşiv Yönergesi. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Kurum/24129208>
- Karakaş, H.S., Rukancı, F. ve Anameriç, H. (2009). *Belge yönetimi ve arşiv terimleri sözlüğü*. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.
- Kathpalia, Y.P. (1990). *Arşiv malzemesinin korunması ve restorasyonu*. N. Somer (Çev.). Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı.
- Kayseri Üniversitesi. (t.y.). *Kayseri Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://www.kayseri.edu.tr/Yonetmelikler-Yonergeler/kayseri-dosya-2099-arsiv-yonergesi.pdf>
- Keskin, İ. (2012). Türkiye için bir arşiv kanunu yazmak: Bir model önerisi. *Arşiv Dünyası*, 13, 6-7.
- Keskin, İ. (2013). *Arşiv Kanunlarının Karakteristik Yapısı Üzerine Bir Değerlendirme*. *Arşiv Dünyası*, 14-15, 6-24.
- Keskin, İ. (2014). *Arşivlerin eğitim ve kültür hizmetleri*. Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- Keskin, İ. (2016). *Arşiv kanunlarının anatomisi*. Yeditepe
- Kırıkkale Üniversitesi Arşiv Yönergesi. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/59929>
- Kırıkkale Üniversitesi. (2015). *Kırıkkale Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://kkuhm.kku.edu.tr/Idari/Sayfa/Index?Sayfa=MevzuatMeri>
- Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yazışma Kuralları, Dosyalama ve Arşiv Yönergesi. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/69426>
- Kilis 7 Aralık Üniversitesi. (2011). *Kilis 7 Aralık Üniversitesi yazışma kuralları, dosyalama ve arşiv yönergesi*. <http://www.kilis.edu.tr/dosyalar/yonergeler/Yaz%C4%B1%C5%9Fma%20Kurallar%C4%B1%20Y%C3%B6nergesi.pdf>
- Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi. (t.y.). *Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi arşiv hizmetleri usul ve esaslar*. <https://www.gidatarim.edu.tr/yonetmelikler-ve-yonergeler>
- Kosova Savaşı. (t.y.). *Wikipedia* içinde. https://tr.wikipedia.org/wiki/Kosova_Sava%C5%9F%C4%B1
- Küçükdağ, Y. (1998). Mahalli arşivlerin kurulması. R. Erişti, H.O. Yıldırım, V. Atik ve Y. Yay (Haz.). *I. Milli Arşiv Şurası (Tebliğler-Tartışmalar)* içinde (ss. 223-256). Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.
- Maltepe Üniversitesi. (2020). *Maltepe Üniversitesi arşiv yönergesi*. https://www.maltepe.edu.tr/Content/Media/Page/14012020085942753-Ar%C5%9Fiv%20Y%C3%B6nergesi_08012020.pdf
- Marmara Üniversitesi. (2015). *Marmara Üniversitesi kurumsal belge yönetimi yönergesi*. http://dosya.marmara.edu.tr/www/mevzuat/yeni4/mu_kurumsal_belge_yonetimi_yonergesi_senato_web_versiyonu.pdf
- Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Arşiv Malzemesinin Tespiti, Muhafazası, Kullanılması ve İmhasına Ait Yönerge -Taslak-. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/187468>
- Mimar Sinan Üniversitesi Arşiv Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik. (2022, 10 Nisan). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 31805). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/04/20220410-3.htm>
- Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Arşiv Yönergesi. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/180437>
- Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi. (2021). *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://sistem.nevsehir.edu.tr/yonerge-politika/559931c7e4b14614a75816a896e6673f.pdf>

- Öndokuz Mayıs Üniversitesi Arşiv Yönergesi*. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/104169>
- Özkul, İ. (2000a). Ulusaldan evrensel arşiv ve belge yönetimi. R. Erişti ve E. Çelik (Haz.). *Türk arşivleri bugünü ve geleceği* içinde (ss. 1-23). Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.
- Özkul, İ. (2000b). Türk arşivleri ve uluslararası boyutu. R. Erişti ve E. Çelik (Haz.). *Türk Arşivleri Bugünü ve Geleceği* içinde (ss. 25-51). Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.
- Resmî Evrak ve Defterlerden Lüzumsuz Olanlarının Ne Suretle Yok Edileceğine Dair Kararname*. (1934, 4 Ekim). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 2820). Kararnamenin sayısı: 2/1282.
- Rukancı, F., Anameriç, H. ve Başar, A. (2021). *Arşiv ve arşivcilik: Kuram, strateji ve uygulamalar*. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Sakarya Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik*. (2022, 13 Nisan). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 31808, 2022). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/04/20220413-4.htm>
- Sinop Üniversitesi. (2019). *Sinop Üniversitesi arşiv yönergesi*. https://sinop.edu.tr/wp-content/uploads/2019/10/arsiv_yonergesi.pdf
- Süleyman Demirel Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği*. (2005, 8 Ocak). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 25694). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/01/20050108-20.htm>
- Süleyman Demirel Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği*. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/35778>
- TDK. (2011). *Türkçe sözlük*. Ş.H. Akalın (Haz.). Yazar.
- Tokdemir, M.A. ve Akkoç, A.B. (2021). *Arşiv belgeleri ile tarih öğretimi*. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- TÜBA. (2011). *Türkçe bilim terimleri sözlüğü sosyal bilimler*. Yazar.
- Üsküdar Üniversitesi. (2018). *Üsküdar Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://uskudar.edu.tr/assets/uploads/sayfa/18/file/uu-arsiv-yonergesi.pdf?1>
- Wilfred, I. S. (1972). Archives in developing countries: A contribution to national development. *The American Archivist*, 35(2), 155-161.
- Yıldız, A. (2006a). Arşiv problemlerimizin temel çözümü arşiv kanunu. *Arşiv Dünyası*, 7, 20-21.
- Yıldız, A. (2006b). Cumhuriyet döneminde arşivlerimize yönelik yapılmış düzenlemeler. *Arşiv Dünyası*, 7, 22-25.
- Yozgat Bozok Üniversitesi. (2018). *Yozgat Bozok Üniversitesi arşiv yönergesi*. <https://bozok.edu.tr/Dosya/11227524-2.pdf>
- Yüzüncü Yıl Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönergesi*. (t.y.). *Kamu Mevzuat Sistemi*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/68371>
- Yüzüncü Yıl Üniversitesi. (2013). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi arşiv hizmetleri yönergesi*. <https://www.yyu.edu.tr/mevzuat>